

KRIJGT SINTERKLAAS DE ZWARTE PIET TOEGESPEELD?

Elk jaar staat Sinterklaas in de belangstelling bij jong en oud, maar vorig jaar stonden de Zwarte Pieten meer in de belangstelling dan Sinterklaas zelf. De vraag of de Sinterklaastraditie racistische elementen bevat vanwege de zwarte kleur van de Pieten leidde tot hevige debatten, waarin zelfs politici zich mengen. Een VN-onderzoeksteam heeft gepleit voor afschaffing van de traditie vanwege het (vermeende) racistische karakter ervan. Hoe dient onze houding als christenen te zijn ten aanzien van mogelijke racistische onderdelen in dit Sinterklaasfeest? En is dat wel de wérkelijke vraag die gesteld moet worden? Moeten we onszelf niet wellicht een ándere vraag stellen?

Achtergrond Sinterklaasfeest

Het Sinterklaasfeest draait om de figuur van Sint Nicolaas, de bisschop van Myra, die aan het einde van de derde eeuw na Christus geboren werd. Als heilige in het oosters christendom werd Nicolaas aanvankelijk alleen in het oosten van Europa geëerd. In de 13^e eeuw werd zijn naamdag vastgesteld op 6 december. Vanaf dat moment verspreidde zich de Nicolaasverering (!) over heel Europa. Het Sinterklaasfeest is dus niets meer of minder dan een heiligenverering, een verering van een mens, terwijl de Bijbel duidelijk geen heiligenverering of voorspraak bij heiligen onderwijst. Nergens in de Bijbel werden de mensen in de tijd van de apostelen opgeroepen om te bidden tot overledenen. Alleen God de Vader en Zijn Zoon de Heere Jezus Christus mogen aanbeden worden.

De oude herkomst van christelijke gebruiken

Naast het feit dat het Sinterklaasfeest eigenlijk een heiligenverering

is, heeft het feest heel duidelijk zijn wortels in het heidendom! Sinterklaas wordt vaak afgebeeld rijdend over de daken, een parallel met de Germaanse god Wodan, die op een schimmel door de lucht vliegt. Het zetten van de schoenen door de kinderen met daarin iets van een appel of een wortel voor het paard komt overeen met de Germaanse gewoonte om aan het einde van het jaar een oogstoffergave te geven, zoals wortels, graan, vruchten en hooi die in laarzen, sokken of schoenen werden aangeboden. Het hulpje van Sinterklaas vinden we terug in de vorm van Wodans helper Oel, die tijdens de nachtelijke tochten de openhaarden inspecteert (vanwaar dan ook de donkere kleur van de helper te verklaren zou zijn) om de offergaven goed te keuren.

Ook de traditie om elkaar chocoladeletters te geven en de traditie van marsepeinen varkens en andere suikerbeesten kent een heidense oorsprong. En ga zo maar door. Het Sinterklaasfeest is door de Europese immigranten destijds vanuit Eu-

ropa meegenomen naar Amerika en daar uiteindelijk verworpen tot Kerstmis. Beide feesten zijn dus (nauw) met elkaar verbonden.

Volgens historici heeft de kerstviering een twijfelachtige herkomst, voortgekomen uit heidense feesten, waarvan veel van de gebruiken slechts aanpassingen zijn van heidense naar christelijke ceremoniën.

De Romeinen vierden in december/januari diverse feesten om hun goden te eren, waaronder de Bacchanalia, de Brumalia en de Saturnalia. Deze feesten werden gevierd rond de winterzonnwende – de dag van het jaar met het minste daglicht. Het is dus de viering van de overwinning van de zon.

Ook elementen uit het Germaanse Joelfeest zijn terug te vinden in het Kerstfeest. Gedurende dit feest werden grote blokken hout (Joelblokken) verbrand om de terugkeer van de zon te ondersteunen, en hing men versieringen op van maretakken van de eik, looftakken, hulst en klimop (als symbool

voor het leven dat de lente terug zou brengen, een teken dus van vruchtbaarheid). Ziet u de overeenkomsten met Kerst?

Tegemoetkomen aan heidense bevolking

We kunnen ons afvragen hoe deze heidense gebruiken een algemeen aanvaard onderdeel van het christendom zijn geworden. De heidense volken uit de eerste eeuwen hingen zo sterk aan hun geloof dat het niet lang duurde voordat dergelijke niet-christelijke rituelen en gebruiken werden overgenomen in een nieuw religieus, kerkelijk feest waarvan men veronderstelt dat dit de viering van de geboorte van Christus is. Historici geven aan dat in een poging om de heidense volken tot het christendom te bekeren en de overgang zo makkelijk mogelijk te maken, overblijfselen van het heidendom in gewijzigde vorm gehandhaafd bleven door bijvoorbeeld christelijke gebruiken zoveel mogelijk aan te passen aan heidense rituelen. Zo werd aan de bekeerlingen bijvoorbeeld toegestaan om op bepaalde feesten een groot aantal ossen te slachten en te eten tot eer van God de Vader, zoals zij voorheen gewend waren te doen tot eer van hun goden.

Zodoende bleven ook de gebruikelijke decembervieringen onder de nieuwe naam en met de nieuwe betekenis bestaan. Een ander voorbeeld treffen we aan bij Bonifatius. Onder de Germaanse stammen was bijvoorbeeld de eik gewijd aan Odin, hun oorlogsgod, en zij offerden eraan totdat Bonifatius hen in de achtste eeuw ervan wist te overtuigen om dit te verruilen voor de

kerstboom die ter ere van Christus versierd werd. De focus van de feesten veranderde subtiel, maar de traditionele heidense gebruiken en gewoonten bleven nagenoeg ongewijzigd.

Zo werden langzaam maar zeker nieuwe, niet-Bijbelse vieringen en gebruiken in het traditionele christendom geïntroduceerd. De boodschap van Jezus Christus en de apostelen – “het Evangelie van het Koninkrijk van God” (Markus 1:14-15) – ging al spoedig verloren. De viering van Kerstmis verlegde de Bijbelse focus van Christus’ belofte terugkeer naar Zijn geboorte (overigens is uit de Bijbel, maar ook uit andere bronnen te bewijzen dat Jezus Christus niet geboren is op 25 december; zie hiervoor de supplementen van november/december 2007 en van november/december 2009 die u op onze website terug kunt vinden).

We kunnen er dus niet aan ontkomen te erkennen dat het Sinterklaasfeest en Kerstmis geworteld zijn in oude gebruiken en religieuze praktijken die niets te maken hebben met het christendom en de Bijbel. Hoewel sommigen de oorspronkelijke heidense wortels van dit feest erkennen, blijven Sinterklaas en Kerstmis zeer diepgewortelde tradities. Velen houden vast aan het niet door de Bijbel ondersteunde geloof dat de populairste vieringen uit het heidendom overwonnen zijn door het christendom, waardoor deze nu acceptabel zouden zijn voor God.

Maar we dienen onze menselijke redenering opzij te zetten en te overwegen wat Gods mening is ten aanzien van dergelijke feesten. We

dienen Gods Woord erop na te slaan om te zien wat Hij vindt van het vermengen van heidense gebruiken en gewoonten met het aanbidden van Hem.

Het veranderen van Gods instructies

Toen God met de oude Israëlieten begon te werken, was het Zijn bedoeling dat zij een voorbeeld van gehoorzaamheid aan Hem zouden zijn voor de volkeren rondom hen (Deuteronomium 4:1, 6-8).

Een gedeelte van Gods instructies omvatte ook een expliciete waarschuwing om *geen heidense gebruiken in hun godsdienst op te nemen*. “Wees dan op uw hoede dat u niet, nadat zij [de heidenvolken] van voor uw ogen weggevaagd zijn, *in dezelfde valstrik komt, en dat u niet vraagt naar hun goden, door te zeggen: Zoals deze volken hun goden gediend hebben, zo zal ik het ook doen. U mag ten aanzien van de HEERE, uw God, niet doen zoals zij! (...)* Dit alles wat ik u gebied, moet u nauwlettend in acht nemen. U mag er niets aan toevoegen en er ook niets van afdoen” (Deuteronomium 12:29-32). Hun ervaring dient als blijvend voorbeeld voor ons (1 Korinthe 10:1-11).

God instrueerde de Israëlieten vlak nadat Hij hen op wonderbaarlijke wijze uit hun slavernij uit Egypte had bevrijd, hoe Hij gediend en aanbeden wilde worden (Exodus 20-22). Ook openbaarde God hun Zijn feestdagen (Exodus 23:14-17; Leviticus 23).

Gedurende hun jaren in Egypte hadden de Israëlieten blootgestaan aan de Egyptische cultuur en gods-

dienst, en deze bleken uit het voorval met het gouden kalf diepgeworteld bij de Israëlieten. Zij vermengden toen feitelijk de Egyptische vorm van godsdienst met de instructies die zij kort daarvoor van God hadden ontvangen. Nadat Aäron een gouden kalf had gemaakt, kondigde hij voor de volgende dag “een feest voor de HEE-RE” af (verzen 4-5). “De volgende ochtend brachten zij brandoffers en offers voor de heilige maaltijd. Daarna gingen ze zitten om te eten en te drinken. Het werd een losbandig feest” (vers 6, GNB). Deze viering was een combinatie van Gods instructie en Egyptische religieuze gebruiken en tradities.

Gevolgen van vergeefse verering

God was zó verbolgen over hun handelingen, dat Hij het volk had willen vernietigen (Exodus 32:10). Slechts als gevolg van Mozes' smeekbeden gaf God toe en spaarde hen (verzen 11-14).

Dit experiment van het oude volk Israël door delen van Gods instructie te combineren met heidense gebruiken en elementen was uitgelopen op een ramp. Als straf voor deze zonde verloren 3000 mannen hun leven (verzen 27-28). God waarschuwde het oude volk Israël keer op keer om geen afgoden te dienen. Keer op keer lieten zij echter hun fascinatie voor de religieuze gebruiken van de mensen om hen heen de overhand krijgen en vervielen zij in afgoderij. “Zij verliepen de HERE, de God hunner vaderen, die hen uit het land Egypte geleid had, liepen andere goden achterna uit de goden der volken rondom hen, bogen zich daarvoor

neer en krenkten de HE-RE” (Richteren 2:12).

God gaf vele waarschuwingen tegen dit soort gedrag. “*U mag u de weg van de heidenvolken niet aanleren*, en u niet ontstellen door de tekenen aan de hemel, omdat de heidenvolken zich daardoor ontstellen” (Jeremia 10:2). Hier vermaande God Zijn volk dat zij niet de heidense (niet-Israëlitische) gewoontes om de hemellichamen te aanbidden (zoals de zon op 25 december) zouden navolgen alsmede dat zij niet aan astrologie in het algemeen zouden doen. In de volgende verzen (3-9) beschrijft God enkele van hun afgodische gebruiken. Ze halen een boom uit het bos, zetten deze vast en versieren hem met kostbare metalen. Hoewel dit verslag met name verwijst naar het installeren van een voorwerp met het oog op afgoderij (verzen 6-8), is Gods bevel hier van toepassing op alle heidense, religieuze gebruiken. Kerstbomen, maretakken en gekleurde lichtjes (gebruiken die afkomstig zijn van de viering van de heidense winterzonnepunt) vallen allemaal onder dit verbod. Op dezelfde wijze valt ook een groot aantal andere moderne tradities, zoals Nieuwjaarsdag en Valentijnsdag, onder dit verbod omdat deze ook hun oorsprong vinden in de heidense afgoderij. Door de profeet Zefanja waarschuwde God “hen die zich neerbuigen op de daken voor het leger aan de hemel, en hen die zich neerbuigen en zweren bij de HEERE én zweren bij Malcam” (Zefanja 1:5). God voelt zich niet geëerd als mensen tweeslachtig zijn (Jakobus 1:8; 4:8) in hun godsdienst – door valse religies en ge-

bruiken te accepteren, terwijl zij beweren Hem te aanbidden.

Een consistente boodschap door de Bijbel heen

Sommige mensen menen ten onrechte dat de verboden uit het Oude Testament met betrekking tot het vermengen van het heidendom met goddelijke aanbedding, werden afgeschaft in de apostolische tijden. Er is niets dat verder van de waarheid zou kunnen zijn dan dat.

Om de continuïteit van Gods onderwijs in het Nieuwe Testament te bewijzen, nemen we als voorbeeld de stad Korinthe. Hier treffen we een van de meest sprekende voorbeelden aan van het vermengen van heidendom met christendom.

In zijn schrijven aan deze zeer uiteenlopende groep mensen, voornamelijk bestaande uit heidenen die een traditie van afgoderij kenden (1 Korinthe 12:2), sneed Paulus het onderwerp aan of religieuze gewoonten en gebruiken uit het heidendom enige plaats dienden te hebben onder Gods mensen: “Vorm geen ongelijk span met ongelovigen, want wat heeft gerechtigheid gemeenschappelijk met wetteloosheid, en welke gemeenschap is er tussen licht en duisternis? En welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial? Of wat deelt een gelovige met een ongelovige? Of welk verband is er tussen de tempel van God en de afgoden? Want u bent de tempel van de levende God, zoals God gezegd heeft: Ik zal in hun midden wonen en onder hen wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen Mijn volk zijn. Ga daarom uit hun midden weg en zonder u af, zegt de

Heere, en raak het onreine niet aan, en Ik zal u aannemen, en Ik zal u tot een Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Heere, de Almachtige. Omdat wij dan deze beloften hebben, geliefden, laten wij onszelf reinigen van alle bezoedeling van vlees en geest, en de heiliging volbrengen in het vreten van God” (2 Korinthe 6:14-18; 7:1). In plaats van sommige heidense gebruiken te voorzien van het label ‘christelijk’, of pas bekeerde mensen toe te staan aan enkele van hun vroegere gebruiken vast te houden, gaf de apostel Paulus hun de opdracht om al deze vormen van godsdienst achter zich te laten. Hij veroordeelde de seksuele immoraliteit die een algemeen bekend onderdeel was van de vruchtbaarheidsriten ter ere van de godin Aphrodite (1 Korinthe 6:13, 18; 1 Thessalonicenzen 4:3).

Continuïteit in het Oude en het Nieuwe Testament

We zien de duidelijke continuïteit tussen het Oude en het Nieuwe Testament; het Nieuwe Testament verbiedt eveneens het vermengen van heidense traditie met het “aanbidden in geest en waarheid” (Johannes 4:23-24), zoals God ons opdraagt. “En word niet aan deze wereld gelijkvormig, maar word innerlijk veranderd door de vernieuwing van uw gezindheid om te kunnen onderscheiden wat de goede, welbehaaglijke en volmaakte wil van God is” (Romeinen 12:2).

Het is tijd om niet-Bijbelse religieuze tradities los te laten.

Bijna 2000 jaar geleden verweet Jezus Christus een toegewijde religieuze groep mensen, de Farizeeën, dat zij zich meer hielden aan tradities

dan aan wat God gebood. Hij zei tegen hen: “Terecht heeft Jesaja over u, huichelaars, geprofeteerd zoals er geschreven staat: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich ver bij Mij vandaan. Maar tevergeefs eren zij Mij *door leringen te onderwijzen die geboden van mensen zijn*. Want terwijl u het gebod van God nalaat, *houdt u zich aan de overlevering van de mensen* (...) U stelt op een mooie manier Gods gebod terzijde *om u aan uw overlevering te houden*” (Markus 7:6-9).

Door te verkondigen dat iets christelijk is, wil dat niet zeggen dat dit ook zo is. Ongeacht wat onze traditie is of welke redenering we ook volgen, de Bijbel is er duidelijk over dat we de aanwijzingen van onze Schepper dienen te volgen met betrekking tot Zijn feestdagen en manieren van verering van Hem.

De vraag die we onszelf dienen te stellen

De vraag of we het Sinterklaasfeest met of zonder Zwarte Pieten moeten vieren is dus eigenlijk niet van belang. Waar het om gaat, is of we dit feest en het daarmee verbonden Kerstfeest überhaupt dienen te blijven vieren.

Het lezen van dit supplement over de ware achtergrond van de hedendaagse populaire feestdagen heeft u wellicht verbaasd doen staan. Of wellicht kende u deze achtergrond wel, maar meende u dat het niet zo erg is om deze feesten te vieren, omdat u meende dat er geen kwaad schuilt in deze feestdagen zolang u ze viert om God en Jezus Christus te eren. Maar hoe staat het met de in de Bijbel opgedragen heilige dagen

(Leviticus 23)? Verwacht God van ons dat wij deze dagen vieren? En wanneer en hoe dienen wij die dan te vieren? De betekenis van de heilige dagen die in de Bijbel onthuld worden, geven ons een geweldige hoop. Deze dagen weerspiegelen namelijk het fantastische plan van God, Die iedere mens de mogelijkheid zal geven om Zijn weg van leven te begrijpen en te kiezen. Als uw ogen hiervoor geopend zijn, heeft u een duidelijke verantwoordelijkheid om vandaag nog de juiste keuze te maken.

Meer (uitgebreide) informatie over dit onderwerp treft u aan in de boekjes *Christelijke Feestdagen of Gods Heilige Dagen*, *De Bijbelse Rustdag: Zaterdag of Zondag* en *Gods Plan Volgens Zijn Heilige Dagen: De Belofte van Hoop voor de Gehele Mensheid*. Neem contact met ons op om deze boekjes gratis aan te vragen of download deze boekjes via onze website.

De Engelstalige boekjes die Verenigde Kerk van God Holland aanbiedt, worden op dit moment vertaald. Neem regelmatig een kijkje op www.ucg-holland.nl om gratis exemplaren aan te vragen of te downloaden.

Wilt u ons werk financieel ondersteunen? Uw gift aan Verenigde Kerk van God Holland is aftrekbaar voor de inkomstenbelasting.